

ДАРЫНДЫ ОҚУШЫЛАРМЕН ЖҮРГІЗІЛГЕН ЖҰМЫС

ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ МАҚСАТЫ:

Заман талабына сай бәсекеге қабілетті, білімді, іскер, ойлау жүйесі дамыған, адамгершілігі жоғары, логикалық тұжырым жасауға бейім, еркін ойлай алатын мақсатқа жету үшін еңбектеніп білетін жеке тұлғаны қалыптастыру.

МІНДЕТІ:

- Жекелеген пәндерден балалардың дарындылығын айқындау.
- Дарынды және ерекше қабілетті балалардың ізденуіне жағдай жасау.
- Оқушының ақыл – ой қабілетін жетілдіру;
- Шығармашылық жеке дарындылығын арттыру;
- Қабілетті оқушымен жеке жұмыстар жүргізу арқылы білімі мен ой өрісін әрі қарай дамыту, білім сапасын арттыру.
- Техника саласындағы қабілетті балалардың келешегіне бағдар беру.

КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕСІ

- Оқушыларды өз тілінде жатық сөйлеуге, кез-келген ортада қарым-қатынасқа түсе алуға даярланады;
- Кестелі, бейнелі тілдік сөйлеуді қолданады;
- Өзіне тән стильдік ерекшелігі қалыптасады;
- Сөз бояуын құбылта алады.
- Ойын анық, дәл, шешен тілмен жеткізеді.
- Сөзі ой мен сезімге әсер ететін мағыналы сөздік тұлғаларды қолданады;
- Әдеби тілдік нормаларды ұтымды қолданады.
- Жағдаяттардан жол тауып шыға алады.

ДАРЫНДЫ БАЛАМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУДА МҰҒАЛІМГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

- дарынды оқушыны анықтау әдістерімен жұмыс жасай алуы;
- дарынды оқушыларды (жекелей және топпен) оқытуға арналған бағдарлама құрастырып, сонымен тұрақты жұмыс істей білуі;
- оқушы дарындылығын дамытуға қажетті зерттеу жұмыстарын жүргізе алуы;
- дарынды оқушыны оқытудың нәтижесін нақты бағалай білуі;
- дарынды оқушының ғылыми –ізденіс жұмыстарымен айналысуына жетекшілік етуі;
- дарынды оқушыны олимпиадалар мен сайыстарға дайындауда жетістікке жете алатындай деңгейде жұмыс жасауы.
- сабақ беретін пәнін мемлекеттік стандарт деңгейінен жоғары деңгейде білу

- оқушы дарындылығының моделін білу;
- қазіргі заманға сай оқытудың жаңа технологияларын білу;
- дарынды оқушыны оқыту, тәрбиелеу үрдісінде үлгірімге ғана көңіл бөлмей оның басқа да көрсеткіштерімен байланысына да көңіл бөлу;
- дарынды оқушылардың ерекшелігін ескере отырып, оларға шығармашылықпен жұмыс жасайтын тапсырмалар дайындай білуі

Дарынды балаларды айрықша оқшауландыратын ерекшеліктер:

- ақыл-ой еңбегіне бейімділік,
- жоғары зерттеушілік қабілеті мен танымдық мотивация,
- білімі,
- жаңа хабарды ұдайы қабылдауға ұмтылыс яғни танымдық қажеттілік.

Бақылаулар көрсеткендей, жоғары танымдық қажеттілік баланың өз талпынысымен болады.

- Дарынды балалар қиын тапсырмаларды құштарлықпен оңай орындайды.
- Дайын жауаптарды ұнатпайды.

ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУДЕ НЕНІ ЕСКЕРУ КЕРЕК?

- Балаларның пәнге қызығушылығын, білуге құштарлығын нақты анықтау.
- Балаға тапсырманы деңгейлеп беріп, зейінін тұрақтандыру қажет.
- Баланың мінезін – құлқын ерекшелігін білу. (Нені ұнатады, нені ұнатпайды, қай кезде білімді жақсы меңгереді, қай кезде шаршайды? т.б)
- Баланың бір қалыпты, жүйелі жұмыс жасауына көңіл бөлу.
- Берілген тапсырманы бірлесе талдау.
- Бала қызығушылығына қолдау көрсету, орынды кеңес бере білудің маңызы зор.

ДАРЫНДЫ БАЛАНЫҢ СИПАТТАМАСЫ:

1. Интеллектуалдық сферасы.
2. Білімділік өрісі
3. Ойлау қабілеті ерекшесі тұрақты, қызығуы мол, кейде бір іспен айналысса тоқтай алмайды, өз ойын ерте жеткізеді.

ДАРЫНДЫЛЫҚ ҮШ ПАРАМЕТРМЕН АНЫҚТАЛАДЫ:

1. Танымдылық жеке дамуы.
2. Психологиялық дамуы.
3. Физикалық дамуы.

ДАРЫНДЫ ОҚУШЫЛАРДЫ ТАҢДАУДА НАЗАР АУДАРАТЫН ЕРЕКШЕЛІКТЕР:

1. Дарынды бала өзгеше және шапшаң ойлайды.
2. Дарынды оқушылардың ішкі сезімі жағынан өзгешелігі өте сезімтал, ықлас қойған нәрсесін, тақырыбын әр жерде негізгі мәселе етіп ұсынады.
3. Дарынды оқушылардың физикалық тұлғадан ерекшелігі дамудағы шапшаңдылық ақындарша сөйлеуі жиі-жиі берілуі қиял-күйінің басым түсуі.
4. Әлеуметтік тұрғыдан ерекшелігі адамгершілік сезімдерінің ерте дамып жоғары моральдық қасиеттерге ие болуы.

ДАРЫНДЫЛЫҚТЫ АНЫҚТАҒАНДА ТӨМЕНДЕГІ ФАКТОРЛАРДЫ ЕСКЕРУ КЕРЕК.

1. Жас ерекшелігі.
2. Тұлғалық ерекшелігі.
3. Экспериментатордың тұлғалық ерекшелігін.

ДАРЫНДЫ ЖӘНЕ ТАЛАНТТЫ БАЛАЛАРДЫҢ БЕС СИПАТТАМАСЫ:

1. **Дарынды және талантты балалардың қалай оқитынының сипаттамасы**
 - Ақпаратты шұғыл өңдейді
 - Зияткерлік тапсырмаларды ұнатады
 - Кең ауқымды білімді пайдалана алады...т.б.
2. **Креативті ойлаудың сипаттамасы**
 - Ерекше нәрселерді іздейді
 - Басқа біреуден ерекше болуға қорықпайды
 - Өзілшіл
3. **Ынталандыру сипаттамасы**
 - Табанды және жұмыспен бар ынтасымен шұғылданады
 - Жеке жетістіктердің жоғары стандарттарына ұмтылады
4. **Қоғамдық көшбасшылық сипаттамасы**
 - Құрбы-құрдастар құрметтейді
 - Басқалармен жылдам тіл табысады
5. **Табандылық сипаттамасы**
 - Өктем пікірлерге кекесінмен қарайды
 - Жоғары сынып оқушыларымен, ересектермен тіл табысады, олардың ортасында жиі болуға тырысады

Қабілеті жоғары оқушылармен жүргізілетін жұмыс жоспары

№	Мазмұны	Мақсаты	Жұмыс түрі	Орындаушылар/мерзімі	Қайда қаралады
1	Дарынды балалармен жұмыс жүргізу үшін психологиялық қызмет жүйесін құру	Дарындылық категориясын анықтау, тізімін жасау, мұғалімдерге кеңес беру	Психологиялық сауалнама, тест алу	Мектеп психологы/ қыркүйек	ҒӨО жанындағы кеңес, ата-аналар жиналысы
2	Дарынды оқушыларды тәрбиелеудің бір түрі сыныптан тыс және мектептен тыс жұмыстар	Мектептің дарынды оқушыларының жұмысын талдау, ұйымдастыру	Оқушыларды үйірмелерге, т.б. сын.тыс сабақтарға қатыстыру	Сынып жетекшілері, үйірме жетекшілері, ата-аналар/ қыркүйек-қазан	ҒӨО жанындағы кеңес, ата-аналар жиналысы
3	«Ізденіс» ОҒҚ жұмысын ұйымдастыру	ОҒҚ мүшелігіне алу арқылы ғылыми-ізд.жұмысын ұйымдастыру	Ғылыми жоба дайындау, жетекшілік ету	ОҒҚ секция жетекшілері қыркүйек-қазан	ҒӨО жанындағы кеңес
4	«Мектеп олимпиадашылары» жұмысын ұйымдастыру	Жеке пәндерден олимпиадаға дайындықта жүрген оқушыларды анықтау, пән мұғ-мен қосымша сабақтарды ұйымдастыру	Олимпиадаға дайындау, қосымша сабақтар өткізу, материалдар мен қамтамасыз ету	Пән мұғалімдері, ҒӨО/ жыл бойы	ҒӨО жанындағы кеңес, Әдістемелік кеңес
5	Мұғалімдердің дарынды балалармен жұмыс жасау әдістемесін, біліктілігін арттыру	Мұғалімдерге әдістемелік кеңес беру	Мектепшілік семинарлар өткізу, материалдар беру	ҒӨО/ жыл бойы	ҒӨО жанындағы кеңес, Әдістемелік кеңес
6	Оқушыларды мектепшілік, қалалық, облыстық, республикалық, халықаралық деңгейдегі	Оқушыларды жарыстарға, байқаулар мен олимпиадаларға	Жеке оқушымен жұмыс жасау,	Пән мұғалімдері, ҒӨО/ жыл бойы	ҒӨО жанындағы кеңес, ата-аналар жиналысы

	олимпиадалар, конференциялар, семинарлар, интеллектуалды ойындар, ғылыми-зерттеу жұмыстары байқауларына, өнер сайыстарына қатыстырып отыру	қатыстыру арқылы білімін сынау, бағалау, дарындылығын ұштау, мектеп оқушыларының білімділігін көтеру	қосымша сабақтар жүргізу, дайындау, қатысу туралы сұраныстар дайындау		
--	---	---	--	--	--

«Бекітемін»

«№75 мектеп-гимназия» директоры

З.Р.Кульмаганбетова

Қабілеті жоғары оқушылармен жүргізілетін жұмыс жоспары

№	ЖҰМЫСТЫҢ ТҮРІ	МЕРЗІМІ	ЖҰМЫС ҚОРЫТЫНДЫСЫ
1	Дарынды оқушыларға арналған жылдық жұмыс жоспарын құру	қыркүйек	Жоспар
2	Сынып жетекшілер және педагог - психологімен кеңесе отырып қабілетті (өте ерекше) оқушылар тізімін алу.	қыркүйек	Тізімін құру
3	Білім деңгейінің игеру қабілеттері мен психологиялық ерекшеліктерін анықтау.	қыркүйек	Оқушылардың ерекшеліктері
4	Дарынды балалармен жүйелі түрде қосымша сабақтар өткізу	Жеке жоспар бойынша	Жоспар
5	Оқушылардың шығармашылық жұмыстарын жүйелеу (рефераттар, суреттер, шығармашылық жұмыстар).	Жоспарға байланысты	Оқушылардың шығармашылық жұмыстары
6	Мектепішілік және аудандық, қалалық пәндік олимпиадаларға, конкурс-сайыстарға, ғылыми-практикалық конференцияларға қатыстыру.	Кезеңінде	Сараптама
7	Өз бетінше ізденіп оқуды ұйымдастыру, дамыту.	Жоспарға байланысты	Сабақ жоспарлары
8	Жаңа әдіс-тәсілдер элементтерін пайдалана оқыту	Қажеттілігіне қарай	Презентациялары
9	Деңгейлік тапсырмалар дайындау	Қажеттілігіне қарай	Деңгейлік тапсырмалар
10	Тарих пәнінен олимпиадалық тест және басқа да тапсырмалар арқылы танымдық қабілеттерін нығайту	Қажеттілігіне қарай	Тест тапсырмалары
11	Сабақ сайын озық тапсырмалар беру	Жыл бойы	Тапсырмалар
12	Пән бойынша білім-білік дағдыларының қалыптасуын үнемі бақылып, өздеріне талдатып, өздік бағалау әрекеттерін ұйымдастыру	Сабақ сайын	Өздік бағалау

«Бекітемін»
«№ 75 мектеп-гимназия» директоры
_____ З.Р Кульмаганбетова

Тарих пәні бойынша
қабілеті жоғары оқушылармен жұмыстың жылдық жоспары

№	Жылдық жоспардың мазмұны	Өту мерзімі
1	Сыныптарында үлгерімі өте жақсы, сабаққа белсенділік танытатын, биологиядан қабілеті жоғары оқушыларды бақылау және есепке алу	Үнемі
2	Оқушыларға шығармашылық жұмыстар, олимпиадалар ұйымдастыру, қатыстыру	Үнемі
3	Сабақ кезінде оқушыларға жеке жұмыстар тапсыру, мектепшілік жарыстарға белсенді түрде қатыстыру	Үнемі
4	Әр тоқсан сайын оқушылардың білімін қадағалап, жеке жұмыстарына баға беру	Әр тоқсан сайын
5	Жыл бойы жүргізген жұмыстарына қорытынды жасап, оқушылардың тоқсандық бағаларын қорыту	Үнемі
6	Дарынды балалардың бейініне қарай шығармашылық ізденіс жұмысына тарту	Үнемі

Дарынды оқушылардың қабілеттерін дамыту бағытында істелетін жұмыстарының мақсаттары мен міндеттері

Қазақстан Республикасының “Білім туралы” заңының 5-тарауындағы 41-баптың 1-бөліміндегі “педагог қызметкерлер өз біліктілігін артыруға міндетті” деп көрсетілуі, “Қазақстан-2030” стратегиялық бағдарламасында елбасының “біз балаларымызға өзіміздің жақын және алыс көршілерімізбен достық қарым-қатынасымызды мұра етіп қалдыруымыз керек” деген сөзі бүкіл ағартушы қауым алдында “Оқу тәрбие үрдісіне жаңа педагогикалық технологияларды енгізу арқылы оқушылардың білім сапасын арттыру, шығармашылық қабілетін дамыту” өзекті мәселелер енгізіп отырғаны белгілі.

Білім беру сапасының деңгейі халықаралық *PISA*, *TIMSS* және *PIRLS* мониторинг зерттеулері арқылы анықталады. Оқушылардың халықаралық салыстырмалы зерттеулерінің білім және білік сапасының көрсеткіші де функционалдық сауаттылық болып табылады. Қазақстандық оқушылардың осы зерттеулерге қатысу нәтижесі функционалдық сауаттылықтың қажетті деңгейде қалыптаспағанын көрсетіп отыр. Осы мақсатты жүзеге асыруда мұғалімдердің кәсіби шеберлігі мен шығармашылық ізденісін дамытуға аса мән беру қажет.

Мектеп – еліміздің халыққа білім беру жүйесінің – күрделі тармағы. Сондықтан мектебіміздің мақсаты: жеке тұлғаны жан-жақты дамытудың алғы шарты ретінде оқушыларды сараптап оқыту арқылы шығармашылық қабілетін дамыту.

Дарынды оқушымен жұмыстың негізгі мақсаты:

- ең талантты және жас дарынды зерттеушілерді іріктеу және оларға қолдау көрсету;
- оқушылардың әртүрлі ғылымға құштарлығын, қызығушылығын арттыру.

Міндеттері:

- теориялық білімі мен біліктерін іс жүзінде қолдана білуге баулу;
- шығармашылық ізденісін арттырып, өз бетінше жұмыс істеу дағдысын игерту;
- іс – әрекетін басқару арқылы іздестіру, зерттеу, ой таласын туғызуға жетелеу;
- оқушылардың бойына ғылыми және ғылыми – көпшілік әдебиеттермен жұмыс істей білу қабілетін дамыту;
- оқушыларға мамандық таңдау жолына бағдар беру.

Оқушыға қойылған талаптар:

- қоғаммен байланыс орната білу, құбылыс себептерін іздене білу;
- ақыл парасатты игеріп, ойлау, сезім қабілеттерін, функционалдық сауаттылығын арттыру;
- алдына мақсат қоя білу және жетуге ұмтылу;
- өзін - өзі талдауды, өзін - өзі бағалай білуді меңгеру;
- басқа адамдармен қарым-қатынас жасай білу, осы заманға сай технологияларды пайдалана білу (интернет, электронды пошта);
- қоршаған ортада өз орнында, жеке рөлінді анықтай білу;

«Дарынды балалар» бағдарламасының жұмыс бағыттары:

I. Дарынды балаларға арналған қосымша оқу бағдарламаларын, тест тапсырмаларын және түрлі бақылау жұмыстарының мәтіндерін дайындау.

II. Диагностика жүргізу

III. Дарынды балалардың шығармашылық потенциалын жүзеге асыруда жағдай туғызу

IV. Дарынды балалардың шығармашылық қабілетін дамыту.

V. Дарынды балалардың шығармашылық дамуының негізгі көзі-ынталандару іс-шараларын өткізу

Дарынды оқушылармен жұмыс істеу жүйесінің моделі:

Жұмыстың бағыттары:

- Диагностика – оқушыны тұлға ретінде байқау.
- Қабілеті жоғары және дарынды оқушылармен биология сабағында жұмыс істеу;
- Сабақтан және сыныптан тыс жұмыстары.

Жұмыстың әдістері:

- Анкета, сұрақтар қою;
- Әңгімелесу;
- Тестілеу;
- Әдебиеттерді қарастыру;
- Шығармашылық жұмыстар;
- Жобалау әдісі;
- Мәселе шешу әдісі;
- Синквейн.

Жұмыс түрлері:

- сабақ кезіндегі қиындығы жоғары тапсырмаларды пайдалану;
- факультатив;
- өз білімін көтеру;
- пән апталықтарын өткізу;
- ғылыми-практикалық конференциялар;
- олимпиадалар;
- интеллектуалдық марафон.

Негізгі принциптері: Баламен жеке сыйластық және сенімді қарым-қатынас орнату.

Болжап отырған нәтиже: Оқу бағдарламасына сай білімді терең меңгерген, жеке шығармашылық қабілеті дамыған, ұлттық сана сезімі жетілген және ішкі жан дүниесін тануға, өзін өзгелермен салыстыра алатын, іс-әрекетке талдау жасай алатын, жоспарлау мүмкіндігі қалаптасқан тұлға.

Дарындылық анықтамасы:

- Іс-әрекеттің сәтті орындалуын қамтамасыз ететін қабілеттік істің өзара сәйкестік сапалығын айтады;
- Іс-әрекеттің жағдайдағы ерекшелігі, кеңінен қамтылған адам мүмкіндігі;
- Ақылдың потенциалы немесе интеллект. Оқуға, білімге жалпы танымдық мүмкіндіктер және қабілеті;
- Баланың табиғаты арқылы дамыған қабілет туралы;
- Таланттылық және адамгершілігінің жоғары жетістіктерге жеткізетін іс-шаралар.

Дарынды баланың сипаттамасы:

- Интеллектуалды сферасы;
- Білімділік өрісі;
- Ойлау қабілеті ерекшесі тұрақты, қызығуы мол, кейде бір іспен айналысса тоқтай аламайды, өз ойын ерте жеткізеді.

Дарындылық үш параметрмен анықталады:

- Танымдық жеке дамуы;
- Психологиялық жеке дамуы;
- Физикалық дамуы.